

ATAOL BEHRAMOĞLU'NUN ŞİİRLERİNDE ŞİDDETLİ İMGE VE BUNALTI İZLEĞİ

VIOLENT IMAGE AND THE THEME OF DEPRESSION IN THE POETRY OF ATAOL BAHRAMOĞLU

БЕСПОКОИЕ И СВИРЕПЫЕ ИЛЮЗИИ В СТИХАХ АТАОЛА БЕХРАМОГЛУ

Vedi AŞKAROĞLU*

Özet

Ruhun darlaşan mekanlarında, birey kendi varlığının anlamını sorgulamaya başlar. Ölüm, yıkım ve savaş ruhu darlaştıran olgular olarak karşımıza çıkar. Bu olaylar, insanın dünyadaki anlamlı olan her şeyini sorgulatmakla kalmaz, aynı zamanda anlamı silip süpürür, çünkü insan tüm hayatı boyunca diğerleri ile aynı ortamda, değerlerine bağlı biçimde yaşamaya yönlendirilmiştir. Ölüm olgusunda, duyguların, düşüncelerin, paylaşımların değeri birden hiçliğe dönüşür ve kayıplar insanın kendi sonlu yazgısının da habercisi gibi ortaya çıkar. Yıkım ise, kozmosa aşına bir zihnin tüm varlığın tahrip edilmesinin ardında yatan bir nedenselliği anlayamamasına neden olur sağlar ve birey kozmostan çıkarak kaosa dönüşen dünyada kendini büyük bir güvensizlik içinde bulur.

Şiddetli imge işte bu ve buna benzer yıkımların, yok oluşların ve anlam yitiminin karşısında hem kendine dönerek hem de toplumu ve dünyayı sorgulayarak varlık sancısı çeken bireyin trajik çılgılığıdır. Kişilik içinde yaşanan çaresiz sorgulamaların ve duyguların dışa yansımaları sunan şiddetli imge, çok duyarlı bir zihne sahip Ataol Behramoğlu'nun şiirlerinde kendine önemli bir yer edinir. Behramoğlu, ölüm, yıkım, savaş, yozlaşma ve anlam yitimi karşısında sorgulayan zihninin yansımalarını ben ve biz özneleri ile hem kişisel hem de evrensel düzeyde sunar.

Anahtar Kelimeler: Şiddetli İmge, Ataol Behramoğlu, Yıkım, Ölüm, Anlam Yitimi, Yozlaşma

Abstract

A person begins to question the meaning of his/her existence in the presence of pressurising spaces of the soul. Death, destruction and war are concrete cases which put great pressure on the soul of humans. These phenomena not only make humans question everything meaningful but also sweep away all the mening of life, for humans have always been directed to live with others in the same space depending on them. In the case of death, the value of emotions, ideas and sharing turns into dust and nihilism, and losses emerge like messengers / clues of one's finite fate. Destruction leads to complete absence of understanding for a mind used to living in a cosmos based on logical cause-effect relationship, and humans suddenly find themselves in a horrible case of hollowness and chaos.

* Ardahan Üniversitesi IBEF Öğretim Üyesi. Ardahan/TÜRKİYE (vediaskaroglu@gmail.com)

Violent image is the tragic scream of a person who suffers from existential agony, questioning both his/her own identity and the community s/he lives in, in the presence of destruction, annihilation and loss of meaning. Violent image, which reflects the verbal incarnation of futile questioning and emotions, has an important significance in the poetry of Ataol Behramoğlu, who has a sensitive mind. Behramoğlu writes about the reflections of his mind against death, destruction, war, degeneration and loss of meaning on a personal level with the subject "I" and on a universal level with the subject "we".

Key-Words: Violent Image, Ataol Behramoğlu, Destruction, Death, Loss of Meaning, Degeneration

АННОТАЦИЯ

Когда человеку беспокойно в душе, начинает задумываться о своём существовании. Смерть, разруха и война стесняет его душу. В таких случаях, человек остаётся без надежды, потому что он тесно связан к своим ценностям. При случае смерти, чувство, мысли, ценности индивида превращаются в ничтожество и становятся последними вестниками судьбы. Разруха же, становится поводом уничтожения всех космических разумов, делает всё это непонятливым и индивид чувствует себя беззащитным. Так как этот разум, исходящий из космоса, превращается в хаос.

Свирепые иллюзии, это трагическая вопль страдающего индивида, который находится в мире разрухи, потерявший смысл существования. Он ждёт ответа от вселенной. Свирепые иллюзии, которые выражают отчаяния индивида, занимают значительное место в стихах Атаола Бехрамоглу, человека с чувствительным сознанием. Бехрамоглу, вопреки смерти, разрухи, войны, деградации и утраты смысла, с помощью подлежащими я и мы, преподносит читателью размышления любознательного разума на вселенном и человеческом уровне.

Ключевые слова: свирепые иллюзии, Атаола Бехрамоглу, разруха, смерть, потеря смысла, деградация.

Giriş

Korkmaz, imgeyi “*gerçekliğin kaba ve ihlal edici kuşatmasından sıkılan ruhun; sonlu, sınırlı ve iğreti olandan; sonsuz, sınırsız ve aşkın olana açılması*” olarak tanımlar (2002:274). İmge burada dünyayı yeniden kurma, kurgulama, tasarımı ve anlamlandırma çabasıdır. Şairin zihni sıradan bir insanın beş duyusuna hapsedilmiş olan dış dünya gerçekliğini aşarak yeni, daha estetik, daha anlamlı ve daha duyu ötesi bir gerçekliğe erişebilecek yaratımın peşine düşer; “*Nesneleşmenin tüm duyuları felç eden ve derin anlamı yutan tek boyutlu gelişmeciliği, insanı, dondurulmuş/durağan söylemin kısırlığından kurtulmak için daima çareler aramaya sevk etmiştir*” (Korkmaz, 2002:274). İnsan dili yaratmış ve geliştirmiştir. Gelişim, sadece fiziksel ihtiyaçlarına bir çözüm bulma amacını taşımaz. Dilin gelişimi dünyayı anlamlı kılma, nesnelere dünyasının sınırsız bileşikleri ile ilintili bir insan-nesne, insan-yaşam, insan-doğa ve insan-tanrı ilişkisini keşfetme, gizemini çözme ve anlaşılabilir evrene çekebilme işlevini görür. Böylece insan zihinsel ve duysal yaratımıyla yaşama, mistik olana, bilinmeyene karşı korkuya bir çözüm getirme çabasında başarıyı hedeflemiş olur. İşte bu aşamada, zihinsel ve düşünsel yaratım için sanatçı kişilik

gerekli olur. Dil söz konusu olduğu için de özellikle dili en üst düzeyde bir soyutlama ve yaratım aracı olarak kullanacak olan kişi de şairdir.

Şair, dil aracılığı ile içinde yaşadığı toplumu daha üst bir algısal/yaşamsal düzeye taşıyan duyum, algı, düşünce yaratım ustasıdır. Çolak'a göre; “*kültürel besinden payını alamayan toplumlar ve bireyler gelişemez. Şiirden payını alamayanlar da gelişemez elbette. Bu nedenle, şiirin olmadığı yerde ikellik olacaktır,*” (2009:3). Şair, ilkelliğin karşısına, gelişkin zihnin yaratım uzmanı, estetik beğeninini, aşkın dünya algısı ve yorumlanmasının duvarlarını ören ustadır: “*Algı ve kavrama düzeylerimizin artmasıyla körlük alanlarımızın daralacağına, hatta ortadan kalkacağına inanan sanatçı, tükeniş'in, yitiş'in kötü bir yazgı olmadığına / olamayacağına inanır ve yaşamı kutsar,*” (Korkmaz, 2002:274). Şair, yaşamın gizemini çözmek ve daha anlamlı bir algı yaratmak için şiirde imge kullanır. İmge, “*sanatçının kendi sanatçı dehasıyla hayal ettiği, yaratıcı bir şekilde etkin hale getirdiği (beş duyu dışında algılanan) şeyleri de anlatır*” (Wellek-Warren, 1983: 281). Charles Morgan, “*yaratıcı imgelem*” adını verdiği imge yaratma gücünün “*bilgece bir şey olmadığını, ancak bir içe doğuş olduğunu*” söyler (Morgan, 1958:60).

Korkmaz, ana hatları ile imge türlerini şu şekilde ayırır: “*yayılgan / gelegen imgeler*”, “*batık imgeler*”, “*radikal imgeler*”, “*yoğun imgeler*” ve “*süsleyici, coşkun ve bayat imgeler*”. Bu ana hatların dışında “*şiddetli imge*” sınıflandırmasını da yapmıştır. Bu ayırımın temelinde yatan ana unsur, imge ile zihin, imge ile kişilik, imge ile nesne ve imge ile hayal gücü arasındaki karşılıklı ilişkinin niteliğidir. Bu nitelik, diğer imge sınıflamalarına göre, hem şairi, hem dili, yaratımı, çağrışımları, etkiyi, söz dizgelerini ve içeriği kapsadığından en kapsamlı sınıflamayı sağlayan özelliktedir.

Bu çalışmada seçilen ve incelenecek olan imge türü şiddetli imgedir. Var olmakla yok olmak arasında devinen bir zihne sahip şairlerin kullandığı bir imgedir şiddetli imge. Birbirine sıkı sıkıya kenetlenmiş zıt kutuplarda gezinen bir ruh, sorduğu sorulara, insan olarak tatmin edici yanıtlar vermekten uzaktır. Şiddetli imge, belki de Freudçu bir bakış açısı ile çocukluktan gelen takıntılar, korkuların, sapmaların hem toplumsal düzenin hem de insan aklının yaşamsal olgularla çelişmesinin betimlenmesidir. Ölümü överken, ölümden korkmayı, dünyayı kötülerken, dünyanın içine çekilip gömülme isteğini, karşı cinse ve cinselliğe uzak durmak gerektiğini vazederken arzular ve şehvet içinde kıvranan bir benliği anlatır şiddetli imge.

Şiddetli imge öfkeli bir haykırıdır varoluşa karşı. Çözumsuzlüğün kıskacına takılmış bireyin çaresizliğinin sesidir. Yırtılmış bir benliğin birleştirilemez kopukluğudur. İnsanın içinde barınan ilkel hayvanın, dünyayı algılamaya çalışan zihni ile boğuşmasının homurtusudur. İçgüdülerin insanın diline bilinçdışı yolla damlayan izidir.

Ataol Behramoğlu, şiirlerinde insanın varoluşsal çelişkilerinin anlatımı olan şiddetli imgeleri çokça kullanan bir şairdir. Bu çalışmanın amacı, en geniş ve anlaşılır diye düşündüğümüz imge sınıflandırması olan Ramazan Korkmaz'ın imge tanımları doğrultusunda, Ataol Behramoğlu'nun şiirlerinde “*şiddetli imge*” kullanımını tespit etmek ve imgeler yolu ile şairin yaşadığı varoluşsal sıkıntıların yansımaları olan bunalıtı izlediğini incelemek olarak belirlenmiştir.

1. Ataol Behramoğlu'nun Şiirlerinde Şiddetli İmge Kullanımı ile Aktarılan Varoluş Sorunsalı

Ataol Behramoğlu, yaşadığı bunalıtıyı dış dünyadaki bazı nesnelere anlamlar yükleyerek dışarı akıtır. Varoluş sorunu çeken insanların dünyaya bakış açılarının da bir göstergesi olarak algılanabilir. Behramoğlu, ölümü sürekli zihninde bir kavram olarak

taşıyan bir şairdir. Ölümün pek çok çeşidini şiirlerinde işleyen şair, kavramın insan hayatına aykırı bir durum olduğunu düşünür gibidir. Ölümün getirdiği yıkım ve yitim duygusu ile beraber, insanın yalnızlaşması ve yok olup bir daha geri dönememe gibi etkileri şairin özellikle vurguladığı ölüm temelli duygulanım ve düşüncelerdir.

“*Annem Yok Artık – 3*” adlı şiirde, Behramoğlu, annesini yitirmenin karşısında duyumsadığı yokluk duygusunu ve yaşamın karşısındaki umut yitimini, insanlığın genel ölüm algısıyla birleştirerek bireysel bir pencereden aktarır. “*Bu acımasız gecede / Yazgı diye bir şey yok*” diyen şair, yaşamın tümünü, özellikle de geceyi acımasız olarak niteler. Bunun nedeni ölümün getirdiği katlanılmaz acı ve ölüme dair şairin zihninde bir yanıt, mantıklı bir açıklama getirememesidir. Ölümü bir kader olarak görmez ve ölüme karşı sitemkar bir ruh hali içindedir. Kavgası ve isyankar tavrı yaşamla ilgili sorgulamalarla şekillenen bir insanın ruh ikliminin bir yansımasının eseri gibi görülebilir. Annesi ile ölüm arasındaki ilişkiye dair yazdığı “*Yokluk esir aldı onu / Bağladı ellerini, kollarını sessizlik,*” dizeleri ile ölümü yokluk olarak algılar. Yokluk insanları kaçınılmaz son karşısında esir eden bir güçtür. Esaret, annesinin ölümle birlikteki kıpırtısız cesedinin görüntüsüne farklı bir imge ile katılan anlama yüklüdür. Sessizleşme, bir taraftan kişileştirme olarak insanın elini kolunu bağlayan bir tiran gibidir, diğer yandan da yok edici ölümün refakatçisi olan bir duygudur.

Ölümün şairde yarattığı duygulanım katlanılmaz bir acıdır. Şair, ölüm ile yaşanan yitim duygusunun karşısında insanın tüm uygar özelliklerinin hiçlendiğini savlar. “*Annem Yok Artık -4*” adlı şiirde, annesinin ölümü karşısında, şair ilkel bir mağara insanının anlamsız haykırışları ile yüreğinde yaşadığı acının korkunç boyutunu anlatır. “*Nasıl acı duyarsa bir mağara adamı, / Nasıl çıkarsa ölçüsüz haykırışlar gırtlığından / Öyle bağırırım ben de, sonsuzlaşsın yüreğim*” dizelerinde şair yaşadığı acı karşısındaki çaresizliği dışarı aktarmak istemindedir. Bağırma bir mağara adamının korkunç şekilde betimlediği haykırışı gibidir. Ölçüsüz bir haykırış şeklinde gırtlığından çıkmaktadır. Burada, ses ile verilen çığlık ve bağırma eylemleri içteki şiddetli acının dışa aktarımıdır ve içte tutulamayacak kadar büyük ve şiddetli olarak sunulmuştur.

Varoluş sıkıntısı çeken birey için, dünyanın anlam kazanması bir değere, bir ülkeye ya da derin bir duyguya sahip olmakla mümkündür. İnsan dünyadaki varlığını kanıtlayacak, varlığına anlam katacak onayıcı bir eylemsellik ya da duygulanıma ihtiyaç duyar. İnsanın sosyal bir varlık olarak bilinmesinin nedeni bu olsa gerek. Bu duygulardan bir tanesi sevgidir, aşktır. Aşk sadece fiziksel bir gereksinim değil, eksik bırakılan bir varoluşun tamlanmasıdır. Birey aşk ile kendini daha değerli görmeye başlar ve yaşamının yöneliminde bir hedef belirlemiş olur. Hayatı önem kazanır, çünkü artık zihnini meşgul edecek yeni bir insan ve bu insanın varlığının kendi varlığını önemli kılan bir nedenselliği ortaya çıkar. Behramoğlu da şiirlerinde aşkın onayıcı gücüne sığınır. Aşkla birlikte varoluş sorunsalını da böylece anlamlı bir neden bağlayarak çözmeye çalışır. “*Aşk İki Kişiliktir*” adlı şiirde, şair yine de yalnızlığı ve bu duygunun yarattığı bunaltıyı şiddetli imge kullanarak betimler. “*İçinde biriken zehir / Sadece kendini öldürecektir; / Ölümdür yaşanan tek başına / Aşk iki kişiliktir*” dizelerinde yalnızlığın bunaltısı ile insanın içinde zehir birikmesi bağdaştırılır. İnsanın yalnızlığı zehir gibi insanı öldürebilecek bir güç olarak sunulur. Aynı şekilde ölüm tek başına yaşanan bir olgudur. Ölümün karşısında aşk vardır ve aşk çoğulluğu, iki kişiyi gerektirirken tersi bir durum, yani aşksızlık yalnızlıktır ve ölümdür. Burada, şair aşk, iki, yaşam gibi kavramlar ülkü değerler olarak sunulurken bunların karşıtı aşksızlık, tek olmak ve ölüm karşıt değerlerdir.

Aşksız bir yaşam insanın varoluşunu anlamsızlaştırır ve bireyi ölüme yakın kılar. “Boşanır keder zincirlerinden / Sular tersin tersin akar; / Bir hançer gibi çeksen de sevgini /

Onu ancak öldürmeye yarar” dizelerinde anlatılan aşksızlık durumunda bireyin artık kederden örülen bir dünya içinde yaşamaya başlaması anlatılır. Birey kendini acı içinde bulur ve doğanın akışı bile insan doğasına ve mantığına uyumsuz hale gelir. Aşkın insan doğasının doğal bir yönü olduğu vurgulanır. Doğallık yitirildiğinde, ya da sağlanamadığında yaşamsal devinim anlamını yitirir ve mantık dışı bir varlık durumu ortaya çıkar. Sular bile tersine akmaya başlar. Aşksız bir dünyada sevgi bile bir hançer gibi öldürücü bir güce dönüşür.

Aşkı yaşayamayan bir insan, derin bir varoluş sancısı içinde kıvranıp durur. “Yitik bir ezgisin sadece, / Tüketilmiş ve düşmüş, gözden. / Düşlerinde bir çocuk hıçkırır / Gece camlara sürtünürken” dizelerinde aşksızlık içinde yalnızlaşan bireyin duygu dünyası betimlenir. İnsan bir ezgiye benzetilir, bir sestir artık, ama acı veren olgu ise bu sesin “yitik” olmasıdır. İnsan yalnızdır ve kimse onun sesini, çılgılığını duymaz, kimse onu fark etmez, onun varlığı kimseyi ilgilendirmez gibidir. İnsan artık tükeniş içindedir, gözden düşmüştür. Varlığını olumlamak için sanal dünyalar yaratır ya da geçmişine yönelir. Düşlerinde kendisini bir çocuk olarak görmeye başlar ve gece camlara sürtünürken yaşadığı yalnızlığı ve korkuyu hisseder. Çocuk korku içindedir, ağlamakta ve hıçkırmaktadır. Yalnızlık ve aşksızlık, şaire göre bu duygularla özdeştir, korkutucudur, acı vericidir ve gece gibi insanın önünde bir belirsizlik gibi duran körlükle benzer. Aynı duygulanım bir insanın aşık olduğu insandan ayrılması sonucu da yaşanır. “Ayrılan” adlı şiirde aşksız kalan bir insanın ruhunda duyumsadığı boşluk duygusu işlenir. “Bir kurt gibi içten içe / Gelişip büyür çürümeye” dizeleri ile şair, aşksız kalan bir insanın ruhunun çürümeye başladığını anlatır. İnce bir sezdirme ile insanı bir meyveye benzeten şair bu meyvenin içinde bir kurdun dolaştığını ve meyveyi kemirerek çürüttüğünü betimler. Aşksız insan da yaşadığı kayıp karşısında bir içsel çürümeye uğrar.

Hayatın kurgulanması ve varoluş çabası içindeki insanın kendi varlığını kurma sürecindeki bunaltısının yansımaları olarak kabul edilebilecek olan şiddetli imgeler Behramoğlu'nun sadece şiirlerinde değil bazen de şiirinin başlıklarında bile kullanılır. “Beni Bir Yaza Gömdülerdi Bir Zaman” adlı şiirin başlığı bir şiddetli imge olarak şairin yaşadığı ruhsal durumu anlatır. Gömülme eylemi ölümü çağrıştırır. Ancak yazın içine gömülmek güzelliklerin içinde bulunma durumu değildir. Şair kendisini “Uyku kadar derin bir suda boğulurken” dizesiyle ortaya serer. Uyku hem derin hem de boğucu bir güç olarak tasvir edilir. Su ile özdeşleştirilen uyku suyun derinliğine ve boğuculuğuna sahiptir çünkü şair derin bir varlık sancısının etkisindedir. “İlkbahar kekeleyerek geldi / Kırık çocuk gülüşlerinden” dizeleri şairin betimlediği bunaltıyı iyice su yüzüne çıkarır. Yeniden doğuşu, canlanmayı, umudu simgeleyen ilkbahar bile şaire bir yaşama sevinci sunmaz. Kötümser bir tablonun sunulduğu bu dizelerde, ilkbahar konuşamayan kekeme bir kişi gibidir. Hayatın yolunda gitmediğini ve şairin sıkıntı içindeki durumunun yansıması olan ilkbahar bile şair için “kırık çocuk gülüşlerinden” gelmektedir. “Kırık” sözcüğü içsel bir yitimi, hayallerin yok oluşunu ve kötümserliği imler. Aktarılan duygular içinde olumlu herhangi bir çağrışım yok gibidir.

İnsanın yaşadığı bunaltı her tarafa sinmiştir Behramoğlu'nun şiirlerinde. “Beyaz, İpek Gibi Yağdı Kar” adlı şiirde, şair yine ilkbahar ve yaz gibi doğa olgularını işleyerek yaşadığı bunaltıya bir ayna tutar. “Beyaz, ipek gibi yağdı kar / Acılarla dolu bu dünyaya” dizeleri ile şair insanlığın ve kendisinin yaşadığı acıların çokluğuna ve yoğunluğuna bir vurgu yapar.

Dünya sadece acılarla dolu bir yerdir ve acıyı oluşturan insanın kendisi ve eylemleridir. “İnsafsızlık / Vahşet / Hala güçlü / Ve hala iktidarda”dır. Şairin insanlara karşı duyduğu bir öfkenin anlatımıdır bu dizeler. İnsanların yaşadığı acının sorumlusu olarak insanları yöneten ve onların kaderine dair kararlar veren iktidar sahiplerinin vahşi ve insafsız olmalarıdır şaire göre. Vahşi ve acımasız yöneticiler çeşitli kararlar vermekte ve bu yüzden “İnsanlar / Ölüyorlar”. Bu ölen insanlar, ecelleri geldiği için değil muhtemelen şiddetin destek gördüğü, insanların savaştığı, birbirlerine karşı acımasızca kışkırtıldıkları için “Gepgenç / Sımsıcak / Ölüyorlar”. Şair bu insanlık dışı acı durumuna yine şiddetli imge kullanımı ile karşı çıkar: “Bitsin artık / Bu sürüp giden alçaklıklar”. Bu dizelerdeki sesleniş acı çeken bireyin çığıdır. İnsanların yaşadığı ölümü, şiddeti kınayan ve dayanılmazlığını haykıran duyarlı bir insanın varoluşu ve yaşamı sorgulayan zihninin yalvarma sesidir.

Şairin yaşadığı bunaltı ve hayat karşısındaki öfkesi pek çok dizesine sinmiş gibidir. “**Bir Ermeni General**” adlı şiirde varoluş sıkıntısının başlangıcını çocukluğuna kadar dayandırır. “*Sahi, civcivler vardı-bazen anlatır annem / Ne güzel bükermişim boyunlarını ama*” dizelerinde şair kendisinin anımsamadığı ama annesinin anlatımı ile bir çocukluk anısına gider. Kendisinin anımsamaması bu olayı yaptığında çok küçük yaşta olduğunu gösterir. Civcivlerin boynunu bükerek öldürmesi şiddete dayalı bir yaşamı ve çocuğun iç dünyasında taşıdığı yıkıcı potansiyeli anlatan acı verici bir eylemdir. Oysa daha acısı çocuğun bu eylemi çok küçük yaşlarda yapmış olması ve hatırlayamamasıdır. Ancak şiddete yatkınlığın yanında asıl sezdirilen duygu şiddetin algısıdır. Durumu anlatan annedir ve çocuğun bu vahşi eylemini “*ne güzel*” diye nitelemektedir. Şiddetin olağanlaşması ve sıradan bir yaşamsal olgu olarak görülmesini anlatan bu ifade asıl yıkıcı olan yaklaşımı belirler.

Şairin zihnindeki yaşam tasarımı farklı nesnelere ve kişilere yönelen bir öfke biçiminde kendini açığa vurur. Kendisini bir kavganın içinde betimleyen şair, yaşamın içindeki acıyı başka insanlara atfederek, insanların bu genel sıkıntılı durumundan sorumlu tuttuğu kişilere haykırarak seslenir “**Bir Gün Mutlaka**” adlı şiirinde. “*Bir gün mutlaka yeneceğiz, ey eski zaman sarrafları! Ey kaz kafalılar! Ey sadrazam!*” dizelerinde bir kavganın tarafları belirlenir. Savaş içindeki insanların betimlemesinde şair biz öznesi yoluyla bir gruba aidiyeti belirterek karşıt güç olarak belirlediği kişilere öfke ile bağırır. Konuşma diline yakın bir şekilde şiddetli imge örneği olarak bu dizelerde diğer insanlar “*eski zaman sarrafları*”, “*kaz kafalılar*” ve “*sadrizam*” olarak sunulur. Geçmişin değerlerini öne çıkarıp modern yaşamı ve yeni olguları reddeden, böylece mevcut düzene karşı çıkan kişilere karşı bir öfke betimlemesidir bu dizeler. O insanları zamanı geçmiş, çağ dışı ve gerici diye niteleyen şair onların düşünme yeteneğinden yoksun olduklarını ve eskinin yönetim sistemine atfettiği zalimlik ve tek başına iktidara sahip olma arzusunadaki çıkarıcı kişiler diye betimler. Yaşanan ideolojik ve sosyal varoluş sıkıntısının yansıması olan bu dizelerde şair içindeki derin öfkeyi de ortaya dökmüş olur.

Bu öfke birikiminin nedenleri de şiirin başka dizelerinde yine ölüm ve yaşam arasındaki çizgide seyreden insanın durumu betimlenerek, savaş imgeleri ile işlenir. “*Çiçekler açıyor durmadan, savaşlar oluyor, her şey nasıl bitebilir bir bombayla, / nasıl kazanabilir o kirli adamlar*” dizelerinde çiçeklerin açması yaşamı imlerken bu yaşamın yok edilme çabaları savaş imgesi ile verilir. İnsanın insana karşı şiddet kullanımının simgesi haline gelen ve tümel bir cinayeti, kitlesel imhayı, katliamı belirten bomba sözcüğü ile ölüm izleği ön plana çıkarılır. Şair bombanın kullanımını sağlayan, buna karar veren ve biz öznesinin karşıtı olarak daha önce öfke ile hitap ettiği kişileri “*kirli adamlar*” olarak niteler.

Şiir şiddetli imgenin ağırlıklı kullanımı ile devam eder ve şair anlattığı, içsel bunaltısını dışa vuran “kavga”nın sadece kendisinin varoluş sorununu değil tüm insanlığın var olma savaşını semboller şeklinde sunar. “Bitecek bir gün bu zulüm, bitecek bu hân-ı yağma / Ama yorgunum, şimdi, çok sigara içiyorum, sırtımda kirli bir pardesü” dizelerinde zihinsel bir savrulmuş göze çarpar. Bir taraftan tüm insanlığa yüklediği zulüm altında olma ve acı çekme durumu ile kendi içinde hissettiği yorgunluk ve bunun dışa yansıyan eylemselliği birebir örtüşür. Şair yorgundur tıpkı insanlık gibi, bu kavradan yıpranmıştır ve bu yıpranma dış görüntüsüne yansımıştır. İnsanlığın çektiği zulüm ve acının bitmesini arzulamakta ve buna dair inancını bir çılgılık şeklinde dillendirmektedir. Bu çılgılık arzusunun gücünü ve ölüm, acı karşısında örselenen ruhunun resmidir.

Hissettiği acılar sadece bir yerle ya da kendisiyle sınırlı değildir. Şair, insanlığı ülke, millet ya da coğrafya ayırmaksızın aynı görür ve çekilen evrensel acıların, şiddetin yarattığı yıkımın yok edici gücünü yüreğinde hisseder gibidir. “Kalorifer dumanları çıkıyor göğe, cebimde Vietnamca şiir kitapları / Dünyanın öbür ucundaki dostları düşünüyorum öbür ucundaki ırmakları / Bir kız sessizce ölüyor, sessizce ölüyor orda” dizelerinde bir kentin içinden dünyanın farklı yerlerinde yaşanan şiddet sonucu canlarını yitiren insanların trajedisinde kendine bir yer bulur. Şiirde Vietnam ile bağdaştırılan bir savaşla çıkan duman arasında bir bağlantılandırma vardır. Vietnam’da patlayan bombaların açılan ateşin dumanı sanki şairin bulunduğu kentte bir dumana dönüşür. Bu yüzden şairin okuduğu şiirin de ateş, kan ve dumanla işlenmiş bir şiir olduğu söylenebilir. Şairin dünyanın öbür ucundaki dostlarının olduğunu belirtmesi, insanların birbirini tanımadan benzer kaderleri paylaştıklarını gösterir. Bir kızın sessizce ölümü yaşanan trajik yazığa karşı duyarsızlığın şairin yüreğinde yarattığı parçalanmaya göndermedir.

Şair, kendi konumu ile insanlığın acılarını bir tutmaya devam eder. Sadece kendi dünyasının değil, tüm dünyanın bir var olma sorunu içinde kıvrandığını betimler. “Köprülerden geçiyorum, karanlık yağmurlu bir gün, yürüyorum istasyona / Bu evler hüznendiriyor beni, bu derme çatma dünya / İnsanlar, motor sesleri, sis, akıp giden su” dizeleri evlerin dış görüntüsünden ortaya çıkan bir bunaltının köprülere, istasyona ve diğer nesnelere atfedilmesidir. Bu bunaltı zamana da yayılmış gibidir, hem eylemin içine sızmıştır hem de doğa olayları bundan payını almış gibidir. Betimlenen karanlık ve yağmurlu gün şairin ruh dünyasının da karanlığı ve acısıdır. İçini hüznü kaplayan şair dünyayı bozuk bir yer, derme çatma olarak betimler ve insanların, nesnelere, seslerin ve doğanın da ruhunu aynı acının kapladığını sezdirir.

Bu ruh hali öylesine derin bir varoluş sıkıntısı yaratır ki şair hangi yöne gideceğini hangi yola çıkacağını bilemez bir haldedir. “Ne yapsam... ne yapsam... her yerde bir hüznü tortusu” diyen şair ne yapacağını bilemez, hedefini yitirmiş bir bilinç halindedir. Şiddetli bir acı içinde yönünü şaşırmıştır. “Alnımı soğuk bir demire dayıyorum, o eski günler geliyor aklıma / Ben de çocuktum, sevgilerim olacaktı elbette / Sinema dönüşlerini düşünüyorum, annemi, her şey nasıl ölebilir, / nasıl unutulur insan” dizelerinde, şair yanan bir alımla gezmektedir. Bunaltı halini anlatan bu ifade ile yaşadığı sıkıntıyı ortaya seren şair, mevcut anda yaşadığı acıların karşısına bir kaçış olarak çocukluk günlerini çıkarır. Çocukken kurduğu sevgi dolu bir yaşam hayali ile sonradan yaşadığı durum arasında derin bir tezat bulunur. Sevgi yerine şiddet, anlayış yerine kayıtsızlık görür. Annesi ve düşlerinin pekişmesini sağlayan sinema kavramı şu anda yaşadığı mutsuzluğun tersi bir mutluluk imgesidir. Şair ölüme karşı bir tutum içinde sadece insanların değil “her şey” ifadesi ile kavramların, düşlerin, nesnelere ve doğanın ölümüne de ağıt yakar. Belki de yaşadığı

varoluş sıkıntısının ölümle özdeşleşen hali olarak da “*unutuluşu*” ve yalnızlığı ön plana çıkarır.

Şair, diğer insanlarla kendini o kadar özdeşleştirir ki, derin bir empati ile yaşanan duyguları kendi derininde hisseder ve acı çeken insanları anlar. “*Bir Şehit Kızına*” adlı şiirde, babası şehit olan bir kızın yaşadığı trajedinin içinde kendi yüreğinin attığını anlatır. “*Güzelim, sevdiğim, çocuğum, gülüm / Bir şehit kızısın sen. / Acılı, buruk bir türkü gibisin / Bu acımasız günlerin içinden*” dizelerinde şair, kıza sevgi dolu bir dille seslenir. Onun acısını yaşıyor gibidir. Kızın duygularını acılı, buruk bir türküye benzetir. Kızın yaşadığı zaman acımasızdır ve böylesi bir yazgı insanın varoluşunu sorgulayacağı kadar trajiktir. “*Tuhaf bir sıkıntıyla daralır şimdi / Küçücük, kuş kanadı yüreğin*” dizeleriyle kızın yüreğini küçücük bir kuş kanadı gibi betimler ve uçması, sevinç içinde olması gereken bu yüreğin çok erken bir yaşta babasının şehit düşmesi ile daraldığını ve acı içinde attığını belirtir.

“*Bir Mavi Çiçek*” şiirinde, şair insanın yaşamını tehdit eden savaşın ve şiddetin yarattığı acıyı öyküler. Bir savaş sahnesinin tanık anlatıcı tarafından sunulduğu bu şiirde, şair insanların yaşanan vahşet karşısında yaşadığı travmatik duygulanımları sezdirme yoluyla aktarır. “*Önce top mermileriyle dövüldü alan / Tarandı sonra mitralyözlerle / Sonra boğaz boğaza dövüldü / Ve sonra usulca indi gece*” dizelerinde kullanılan silahların, topların, makineli tüfeklerin insanlara mermi ve kurşun yağdırdıktan sonra hırsını alamayan insanların birbirini boğazlayarak hıncahınc öldürme arzularını bir cinnet sahnesi şeklinde betimler. Bu savaş cinneti ile insana aykırı durumu gecenin immesidir, karanlıktır, körlüktür ve saire göre yok oluşturmaktır. Bunun karşısına, insani değerlerin yitimine karşı ülkü değer olarak mavi çiçek imgesini koyar. “*Bir mavi çiçek kalmıştı sadece / Ama yoktu koklayacak kimse*” dizelerinde batık imge ile yaşamın güzelliğini gören, hayatı güzel ve insana yakışır şekilde, şiddetten ve acıdan uzak yaşayabilecek insan tipinin kalmadığını ya da tüm insanların öldüğünü anlatır. Bu trajik durum şairin içinde bir yara gibidir.

Savaş ve insanların birbirlerini yok etme çılgınlığı dur durak bilmeyen bir akıntı gibi gece çöktükten sonra bile sürer. “*Sabaha karşı dindi iniltiler / Yan yana, üst üste yığılı ölümler / Ağaclar devrilmiş, kavrulmuş çimenler / Boğulmuş yaşayan ne varsa bu yerde*” dizeleriyle, şair sabaha dek süren boğuşmayı ve acıyı anlatır. Bu korkunç savaş sonrasında ölen sadece üst üste, yan yana yığılan insanlar değil insanın ve insanlığın kendisidir. Savaş sadece insanları değil, doğayı ve yaşayan ne varsa her şeyi öldüren yıkıcı bir güçtür. Şair içinde bu yıkımın yarattığı insana dair inancını yitirir. Var olmanın anlamsızlığı ile yüzleşen şair, varlığını insanın yarattığı olan savaş sonrasında sorgulayacak denli bir kötümserlik içindedir. “*Bu Yangın Yerinde*” adlı şiirde, kendi yaşamını anlamsız bir acı çekme serüveni olarak tasvir eder. “*Yaşamak bu yangın yerinde / Her gün yeniden öterek*” dizeleri şairin varoluşuna atfettiği anlamı / anlamsızlığı anlatır. Artık dünya, insanın şiddet eylemi karşısında bir yangın yeridir ve şair her yeni şiddet olgusu karşısında ateş içinde gibi hisseder. Bu sorunsal her gün yeniden ölmeyi anlatır, tıpkı cezası yüzünden her gün ciğerini bir kartal yiyen Prometheus gibi acının sürekliliğine atıftır.

Savaşı ve şiddeti bir zulüm olarak gören şair, savaşın etkin olmasını da cehalete bağlar. Zalimler savaş kararı vererek insanların ölümüne ve yıkıma neden olurken cahiller savaşın iyi olduğunu savunup yıkımı kendi elleri ile işler. “*Zalimin elinde tutsak / Cahile kurban olarak*” dizelerinde insanın savaş ve yıkım karşısındaki esaretini, çaresizliğini anlatırken insanın akli kıt olanların, savaşın nelere ve kimlere hizmet ettiğini bilmeyenlerin elinde can vermesi betimlenir. Bu kısır döngü içinde şair zihninin içinde yıkımı hisseder ve “*Yalanla kirli havada / Güçlülükle soluk alarak*” dizeleri ile bu koşullarda yaşamının, şiddeti ve ölümü

görüp varlığını sürdürmenin büyük sancısını sezdirir. Daha vahim olan olgu şair gibi düşünen insanların azlığıdır ve şair bunu “*Savunmak gerçeği, çoğu kez / Yalnızlığını bilerek*” dizeleri ile hem kararlılıkla insanlık dışı savaşa karşı çıkışını hem de bu uğurda yalnız kalmasını ortaya koyar. Şair içsel yangına neden olan bu varoluşsal soruna şiddetli imge kullandığı dizelerle bir tepki verir. “*Korkağı, döneği, suskunu / Görüp de öfkeyle dolarak*” dizelerinde şair insanları korkak, döneke ya da suskun olarak niteler ve bu algı içinde hissettiği öfkeyi artırır. Şairin bu öfkesi insana ve yeni insanlık algısına yöneliktir.

Ölümü yok saymak isteyen şair, öldürülmüş olanlarla kendini arkadaş olarak görür ve onların bir araya gelmesini öyküler. “*Toplanıyor ölü arkadaşlar / Her biri bir yerden gelerek*” dizelerinde bir araya gelen ölümler şairin arkadaşları gibidir. Bu duygu birliği içinde yaygın ölüm düşüncesini de barındırır. Bu ölümler tek bir yerde ve tek bir zamanda öldürülmüş değildirler. Her biri farklı mekanlarda ve farklı zamanlarda öldürülmüştür, bu yüzden her biri bir yerden gelir. Şair, ölümün farklı şekillerini de sezdirir. “*Kiminin boynunda ilmeği / Kimi kanını silerek*” dizelerinde ölümün bir çeşidinin “*boynunda ilmik*” ifadesi ile verilen idamdır. “*Üstündeki kanı silerek*” ifadesi ise kanlı ölüm çeşitlerini, topa, tüfekte, mitralyözle, tabanca ya da farklı vahşet aletleri ile öldürülme biçimlerini anlatır.

Şair, insan varlığına yönelen şiddetin uygulayan kişilerce nasıl bir bakış açısıyla algılandığını şiddetli imge örneklerini ironik bir üslupla kullanarak anlatır. “*Çılgık*” adlı şiirde, öfke kusan bir savaş çığırkanı ve ölüme susamış bir canı gibi davranır. “*Bir adamı öldürmenin tam sırası kurşunlarla / Çocuğunu öpüp kapıya çıktığında*” dizelerinde ölüm ile sevgi dolu bir yaşamın tezadı anlatılır. İnsanın mutlu ve sevgi doluluğunu anlatan çocuğunu kapıda öpüp dışarı çıktığında, her şeyin güzel bir akış halinde ve sevginin hakim olduğu sırada kurşunlayarak öldürmenin gerekliliği ironik olarak anlatılır.

Şair şiddeti doğa ile birleştirerek kısmen batık imge kısmen de şiddetli imge yolu ile insanın şiddet karşısında yaşadığı acıları anlatır. “*Ey kanatılmış çiğnenmiş bahar günü / Birden bir çılgılla kapatır yüzünü*” dizelerinde kanatılan ve çiğnene bahar yüzü insanın öldürülmesi ile özdeş gibidir. Baharın yüzü ile insanın yaşanan şiddet karşısında duyduğu acı ile karışık utanç bir çılgılığa dönüşür ve bahar / insan yüzünü kapatmak zorunda kalır. “*Ezik bir gül gibi çılgık, yitik bir umut gibi / Boğmak boğma bir telle bir insan olmanın sevincini*” dizeleri ile şair çılgılığı daha da açılar ve gül imgesi ile umudun yitimini, kötümser bir yaşam algısını anlatır. Bu öylesine şiddetli ve katlanılamaz bir acıdır ki içinde utancı taşır ve akla, düşünceye, inanca veya insanı uygar yapan, onu diğer hayvanlardan ayrı kılan tüm niteliklerin ölümüdür. Bu yüzden şair, insan olmanın doğal yönü olan sevincin katledilişi şeklinde, canice bir ölüm tasviri yapar. İnsanın sevinci telle boğulur ve şiddet eylemi sadece bir ölüm değil, anlamın ölümü şeklinde var olmanın hiçleşmesidir. Bu hiçleşme ve bunaltı “*Kederli yağmur, usulca düşen akşama / Çılgık. Bir çocuk yüzü. Dayalı cama...*” dizelerinde yağmur sözcüğü ile doğanın hiçleşmesi ile karanlığa gömülmeyi belirler. Hiçleşme acı içinde bir çılgılığa dönüşür ve onun karşısında ülkü değer olarak duran cama yüzünü dayayan bir çocuğun görüntüsünü bile hiçleştirir.

Behramoğlu, varlık sancısını hiçlik duygusu ile birleştirir ve acı içinde kıvranışımı “*Gece Vakti Kapıyı Kimdir Çalı Gelen*” adlı şiirde anlatır. “*Gece vakti kimdir kapıyı çalıp gelen / İçimde bağırın acılar mı / Serseri, başıboş bir rüzgar mı*” dizelerinde yalnızlığının boyutunu serilmeyen şair, gece, kapının çalınması ve içeri gelen birileri ifadelerini birleştirerek yaşadığı acıların da tasvirini yapar. O acılar o kadar büyüktür ki kişileştirme yoluyla şairin içinde bağırın insanlar olarak sunulur. Şair acı içinde o denli yalnızlık çeker ki umudunu tümüyle yitirmiştir. Onun kapısını bir insan değil ya içindeki çılgık atan acılar ya da serseri, başıboş rüzgar çalar. Varoluşunu sorgulayan şair, içinden

bağırın acının etkisi ile içi kanar bir haldedir. “Bağırarak bu kansız evlerin suratına / Bağırarak bu kansız sokakların suratına / Bağırarak bu kansız insanların suratına / Bağırarak yüreğimdiki kanı” dizelerinde kullanılan şiddetli imge ile şair evleri, sokakları ve insanları kansız olarak niteler. İnsanın kansız olması, ölümü, cansızlığı, yaşarken yaşamamayı anlattığı gibi, bu insanın yürüdüğü, yaşadığı evlerin ve sokakların ölü insandan bir farkı kalmaz. Şair, içindeki yaralardan akan kanı büyük bir kinle ruhunu yitirmiş insanlara, evlere ve sokaklara bağırarak bir can vermek ister gibidir.

Şairin varoluş sıkıntısı çekerken ülkü değer olarak var edici güç şeklinde dünyasının merkezine yerleştirdiği kavram ve duygu aşktır. Aşkın yitimi ile şair, insanın kendini var etme sürecinde yenilgiye uğrayacağını belirtir gibidir. “Hüzünlü Pazar” adlı şiirde aşkın ölümü anlatılır. “Hüzünlü pazar, beyaz meleklerin ilahiler söylediği / Aşkın güzelce yıkandığı, sımsıkı kefenlendiği” dizelerinde kişileştirme yoluyla aşkın ölümü üzerine düzenlenen bir merasim betimlemesi yer alır. Ölüm olduğu için Pazar hüzünlüdür, beyaz melekler ilahiler söyler ve ölen aşkın cesedi yıkanır ve kefene konur.

“Karşılıklar” adlı şiirde varoluş sancısının derinliği iki kişinin monolog olarak sunulan konuşmalarında aktarılır. “-Yaşıyor muyum, yoksa öldüm mü / Diye sordu biri ötekine / -Ben neden yaşadığımı sormaktayım / Yıllardır kendime” dizeleri küçürek öykü tadını veren bir üslupla ölüm ve kalım arasında gelgitler yaşayan şairin varlığını sorgulamasını sunar. Birinci konuşucu ölüm ile yaşam arasındaki konumunun belirsizliğini anlamaya çalışırken, ikinci konuşucu yaşadığını belirtip yaşamamanın amacını, nedenini sorguladığını anlatır. Bu sorgulama korkunç bir var oluş sıkıntısının belirtisidir çünkü hem hayatta olmanın nedensizliği ve gereksizliğini serimler hem de sorgulamanın yıllarca sürdüğünü belirler.

“Kuşatmada” adlı şiirde, belki de şair hayatını kurmanın ve ona anlam yüklemenin sancısı ile yaşadığı sorgulamanın sonuç metnini yazmış gibidir. “Bir çocuk ölüsiyle yan yana / Yaşıyor içimde gülen çocuk” dizelerinde içinde yaşayan çocuğun ölüm ilanını verir. Artık sevinemeyen ve üzülemeyen bir varlıktır. “Katıksız sevinç duymayı / Ve üzülmeyi artık unuttuk” dizelerinde bu durumu biz öznesi ile insanlığın genel durumu olarak belirler. “Ve dalgakıranlarla zincirlenmiş deniz / Gitgide çürüyen bir su olmada artık / Akıtmada zehrini doğaya / İçimizdeki bataklık...” dizelerinde içindeki canlılığı yitiren insanın çürümesini denizi çürümeye başlayan su imgesi ile anlatır. İnsanın içi varoluş sıkıntısından dolayı zehirle dolmuştur. İnsanın anlam yitimi, canlılık izlerini yutan bir hiçliğe dönüşür ve şair bu anlam yutucu varlık sorununu insanın içini bir bataklık olarak niteleyerek sunar.

“Mızık” adlı şiirde bunaltısını “Ve ben her gece yeniden öliyorum” dizesiyle anlatan şairin yaşam karşısındaki yenilgisi onun zihninde sarsıntılara neden olurken içindeki acısını daha da derinleştirir. Yaşadığı gençliği ve varlığını “Ne Yağmur Ne Şiirler” adlı şiirinde “Paramparça / Bir gençlik / Yaşadığımız” dizeleriyle dile getirir ve yaşamdaki acısını “Hayatımızın kanadığını görmüyor musun?” sorusuyla serimler. “Çıldırasiya / Boğuntuhuyum / Çıldırasiya” dizeleriyle de bunaltısının deliliğe varan boyutunu göz önüne serer. Bu boğuntu şairin iç dünyasında tam bir umutsuzluk haline dönüşür. “Çıkış yok buradan / Silah sesleri” dizeleri ile ölmekte olan ruhunun resmini çizer.

Ruhunda derin yaralar yaşayan şair, yalnızlığının dayanılmazlığına “On Ayrılık Şiiri – 2” adlı şiirinde betimler. “Öylesine yalnızım ki / Sanki yokum / Eriyor eski ben / Ve yeni biri olamıyorum” diye haykıran şairin kullandığı şiddetli imgeler yokluk çağrışımını okurun yüzüne haykırır gibidir. Yalnızlıkla yokluk arasında kurulan bağlantı şiddetli acının imidir. Şair bir yandan eski kimliğini ve özelliklerini yitirir, ancak bu yeni bir kimliğin oluşumuna yol açmaz. Kendini bunca acı ve yalnızlık içinde hisseden şair kendini oluşturma sürecinde

yenilgiye uğramıştır. “Paris Şiirleri – 4” adlı şiirde de şair bu yoğun varoluş bunaltısını dile getirir. “Kopmuş köklerinden çarparken rüzgarda” dizesi ile ölmekte olduğunu belirtir. “Gece bir uçurum gibi başlayınca” dizesinde ise gece ile ölümü bağdaştırır ve içinde duyumsadığı yokluk hissini uçurumla belirtir. “Anlamaların hızı biçimi aşarken / Ağlamaz kendi uçurumuna düşen / Boğulan kendinin labirentlerinde” dizelerinde şair kendi kendisine karşı açtığı savaştaki halini anlatır. Anlam ile biçim ve nesne arasındaki ilişki kopmuştur artık. Şair bu yüzden hayatı anlamlandıramaz durumdadır. Kendi içinde yaşadığı çok farklı duygular ve acılar barındırır ve bu yüzden parçalanmıştır, içinde uçurumlar barındırmaktadır. Şair, içinden çıkılmaz bir varoluş sorununun içinde kaybolmuştur. Zihninde ve yüreğinde ortaya çıkan derin çözümsüzlükler karşısında yolunu şaşırır ve içindeki labirentlerde boğulur kalır.

Şairin yaşadığı bunaltı ve anlam yitimi sanki fiziksel varoluşun sona erdirilmesi ile çözümlenecek bir sorun olarak görünür. Şair, “Yeniden Hüzünle” adlı şiirde duyumsadığı acının doruklarında gezinir. “İçimde yaralı bir aşk / ve birkaç piyes ölüsü, / birkaç gözyaşı kırıntısı, / intihar gelgiti birkaç” dizelerinde şair kendini var edeceğine inandığı aşktan kopar ve yaralanır. Bu yaralar çoktur, bir oyun gibi gelir kendisine ve sık yaşanmışlık içinde gerçekliğini yitirmiştir. Artık bu acılar karşısında üzüntü duyamayacak kadar örselenmiş ve nasırlaşmıştır. Hayatını anlamsız bulmakta ve intihar düşüncesi kendisini arada bir yoklamaktadır. Şair kendini bu acılar ve anlam yitimi karşısında “çaresiz, bomboş bir cesettim” diye niteler. İçindeki yaşamı yitiren bir ölüdür artık ve yine kendisini “bir suyla dolu bir kova / olarak kalmışım dünyada” dizelerindeki gibi nesne olarak görür. Şiddetli imgelerin yoğun bir varoluş sıkıntısını anlattığı bu dizelerle şair içinde yaşadığı anlamsızlığı ortaya döker.

Sonuç

Ataol Behramoğlu şiddetli imgeyi yoğun olarak kullanan bir şairdir. Şiddetli imge şairin ruhsal kırılmalarını, yaşadığı derin acıları, hüznler, yalnızlıkları ve genel olarak varoluş sıkıntısını anlatır. Bazen duyulan acının dile dökülen çığılığı gibidir, bazen de hayatın ölüm karşısındaki belirli sonuna karşı bir isyandır.

Behramoğlu kimi zaman aşk, sevgi gibi izlekleri işleyerek insanlık ve kendi adına olumlu, iyimser bir yaşam tablosu çizen bir şair olsa da bazı zamanlarda ise ölümün karşısında hissettiği bunaltısını şiirine taşır. Kimi şiirlerinde yalnızlık ve bunaltı izlekleri sezdirme yoluyla verilirken, bazı şiirlerinde şair bu duygulanımları doğrudan bir ifade tarzıyla sunar. Şairin yaşadığı duygu yoğunluğu bazen öylesine büyüktür ki kimi şiirleri yer kabuğunu delip yüzeye fıskıran sular gibi bilincinde ve bilinçaltında biriken bu duyguları gözler önüne serer.

Behramoğlu şiddetli imge kullanımı ile genelde ben öznesi kullanarak, kimi zaman da ise biz öznesi aracılığı ile duygularını aktarır. Ben öznesi ile sunulan şiirlerinde genellikle doğrudan şairin duygulanımları, olaylar karşısında yaşadığı coşkular, acılar açılmaları, biz öznesi ile sunulan şiirlerinde, duyarlı bir kişilik olarak şairin kendisini insanlığın yaşadığı genel trajik durumla özdeşleştirmesi yer alır. Şairin şiddetli imge ile sunduğu varoluş sıkıntısı yalnızlık, terk edilme, ayrılma, acı çekme gibi izleklerle işlenmesine rağmen, hayat karşısındaki duruşunu belirleyen asıl varoluşsal izlekler bunaltı ve ölümdür.

Kaynakça:

Behramoğlu, Ataol. **Beyaz İpek Gibi Yağdı Kar**. Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş. 2010. İstanbul

_____. **Bir Gün Mutlaka**. Tekin Yay. 2008. İstanbul

_____. **Yeni Aşka Gazel**. Tekin Yay. 2008. İstanbul

_____. **Aşk İki Kişiliktir**. Tekin Yay. 2010. İstanbul

_____. **Sevgilimsin**. Tekin Yay. 2008. İstanbul

_____. **Okyanusla İlk Karşılaşma**. Tekin Yay. 2008. İstanbul

_____. **Ataol Behramoğlu**. Adam Yay. 2004. İstanbul.

Korkmaz, Ramazan (2002), **İkaros'un Yeni Yüzü Cahit Sıtkı Tarancı**, Akçağ Yayınları, Ankara.

Morgan, Charles. (Çev. Sancan Sezgin). **English Critical Essays** (Oxford University Press, 1958), ss. 58-78.

Wellek-Warren (1983), **Edebiyat Biliminin Temelleri** (çev. A.Edip UYSAL) Kültür ve

Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.